

Експерти от законодателната власт, прависти представители от комисията за досиетата комисия се обединиха около мнението, че с атаката на закона за разкриване на агентите на бившите комунистически тайни служби Държавна сигурност търси възможност да затвори темата по удобен за нея начин.

Това стана по време на дискусия в рамките на редовния клуб „Обектив“ на **Българския хелзинкски комитет** на тема „Има ли конституционния противоречия в чл.25, т. 3 от закона за досиетата“.

В нея взеха участие председателят на комисията по досиетата **Евтим Костадинов**, **Татяна Дончева**, депутат от 40-то Народно събрание – един от основните двигатели в БСП по време на приемането на закона през 2006 г. и юристът **Александър Кашъмов**, ръководител на правния отдел на фондация „Програма достъп до информация“.

Модераторът на дискусията журналистката Татяна Ваксберг припомни, че делото в Конституционния съд връща въпросът, решен от парламента преди пет години за това кой трябва да се смята за секретен сътрудник на ДС. [.](#)

Председателят на комисията по досиетата Евтим Костадинов отбеляза няколко факти, свързани със [сезирането на Конституционния съд](#). Бившият посланик на България в Германия и Турция Стоян Сталев, по чието дело срещу комисията във Върховния

Написано от Христо Христов
Понеделник, 13 Февруари 2012 21:14

административен съд се стигна до сезиране на КС, е обявяван два пъти от комисията. Когато това е станало за първи път през 2008 г. в качеството му на министър на външните работи в служебния кабинет на Софийски той не е предприел нищо.

Едва след второто му обявяване през декември 2010 г. с другите дипломати той се е възползвал от правото да потърси съдебна защита. На първа инстанция е загубил делото, но на втора инстанция във ВАС съдебният състав е решил да сезира КС с искане да се обяви за противоконституционен текст от закона за досиетата, по който се обявяват всички агенти с прочистени досиета и т. нар. картотекирани сътрудници, за които са останали само картони в картотеките.

„Досега представителите на бившата Държавна сигурност се опитваха да ни убедят колко стройно и без пропуски е работила системата до 1989 г., а сега искат да ни убедят, че едва ли не регистрирането на секретните сътрудници е ставало произволно и без знанието им”, посочи Костадинов.

Той каза, че не може да отговори на въпроса защо точно по делото на Стоян Сталев се е получило сезиране на КС, след като в продължение на 5 години ВАС е утвърдил друга съдебна практика и има приключили над 40 дела в ползва на закона и комисията.

Модераторът Татяна Ваксберг се обърна с въпрос към Татяна Дончева дали е възможно картоните да бъдат манипулирани, припомняйки дискусиата в Народното събрание, което е гласувало атакувания пред КС текст с 124 гласа „за” и 3 „против”.

Депутатът от БСП в 40-то Народно събрание обясни, че в момента противниците на закона излагат псевдоюридически аргументи. „Истинската причина е, че хората от ДС желаят да разтурят комисията и закона, като се затвори страницата с досиетата по начин, който си представят те”, заяви Дончева.

Според нея противниците на закона за досиетата са имали погрешни очаквания, че законът за досиетата няма да проработи. „Ако ДС и хората, върху които тя има власт, си бяха представили през 2006 г., че законът ще проработи, никога нямаше да допуснат приемането му”, добави тя.

Татяна Дончева подчерта различията между закона за досиетата от 1997 г. и действащия в момента. По думите ѝ успехът на действащия закон се крие в това, че парламентът е приел такива разпоредби, с които да не се дава абсолютно никаква оценка на секретните сътрудници, а само да се обявява тяхната принадлежност. Това става от независим орган и е предвидена съдебна защита на засегнатите. „В закона от 1997 г. досиетата се отваряха от вътрешния министър и шефовете на специални служби, които пазеха агентурата и по този начин отново я правиха зависима. Не беше предвидена съдебна защита”, припомни Дончева.

Тя обясни, че през 2006 г. при приемането на действащия в момента закон вътрешната комисията в парламента е събрала експертното мнение на специалисти по оперативния отчет на ДС. „Ние установихме, че картонът в картотеката на ДС за едно лице не е единствен, а всъщност са няколко по веригата от центъра до окръжните поделения на ДС и е изключено да бъдат случайно попълнени. За да се попълнят подобни картони процесът в оперативния отчет на Държавна сигурност изисква задължително да влязат в оборот редица други документи от оперативните работници, които са санкционирани от началниците по веригата. Това не е просто да надписваш някакви картончета в „Плод и зеленчук”, разказа Дончева.

Юристът Александър Кашъмов отбеляза, че съдебният състав на ВАС е сезирал така Конституционният съд, че последният сам да определи предмета на делото. Според него казусът не може да бъде разгледан без да се приложи съдебна практика, натрупана през последните 5 години от ВАС по делата срещу комисията по досиетата. Кашъмов също подчерта разликата между законите за досиетата от 1997 г. и действащия от 2006 г. „Този от 1997 г. все пак е 2 страници без ясни процедури, без съдебна защита, досиетата се отварят от МВР. Разликата с действащия закон е огромна”, смята юристът.

Татяна Дончева допълни, че в момента комисията е стигнала до върха на частния бизнес. „Предстоят решения, които ще дадат представа каква е ролята на ДС при натрупването на българския капитал. Тези хора, които винаги са били зависими не искат тази информация да излезе в обществото, защото ако това стане завесата ще падне”, заключи Дончева.